

OPASNOSTI OD KREACIONIZMA U OBRAZOVANJU

Rezolucija 1580

oktobar, 2007. godine

Parlamentarni Saziv Saveta Evrope

1. Svrha ovog dokumenta nije dovođenje u pitanje ili borba protiv vere "pravo na slobodu verovanja nam to ne dozvoljava. Cilj dokumenta jeste ukazivanje na tendencije da se vera prikazuje kao nauka. Neophodno je razdvojiti veru od nauke. To nije pitanje antagonizma, jer nauka i vera moraju koegzistirati. To nije ni pitanje suprotstavljanja vere i nauke, ali neophodno je sprečiti veru da negira nauku.

2. Kreacija (Božje stvaranje), kao osnovni aspekt religijskog verovanja, nekim ljudima daje smisao života. Međutim, Saziv Parlamenta veoma je zabrinut zbog mogućih štetnih efekata širenja kreacionističkih ideja unutar sistema obrazovanja i posledica po demokratsko uređenje društva. Ukoliko ne budemo oprezni, kreacionizam može postati pretnja ljudskim pravima koja su ključno pitanje Saveta Evrope.

3. Kreacionizam, nastao iz negiranja evolucije živih organizama kroz proces prirodne selekcije, dugo vremena bio je isključivo američki fenomen. Danas, kreacionističke ideje pronalaze put u Evropu, a njihov uticaj može se zapaziti u velikom broju država članica Saveta Evrope.

4. Osnovni cilj današnjih kreacionista, od kojih su većina hrišćani i muslimani, jeste obrazovanje, odnosno ubacivanje ovih ideja u školske naučne programe. Kreacionizam, međutim, nije naučna disciplina.

5. Kreacionisti dovode u pitanje naučnu metodologiju nekih aspekata saznanja i navode da je teorija evolucije samo jedna od mnogih interpretacija. Takođe, optužuju naučnike da nisu pružili dovoljno dokaza za prihvatanje teorije evolucije kao naučno validne teorije. Nasuprot tome, svoja shvatanja definišu kao naučna. Međutim, ništa od njihovih ideja ne može izdržati objektivnu analizu.

6. Svedoci smo porasta uticaja naučnika mišljenja koji se suprotstavlja ustanovljenim znanjima o prirodi, evoluciji, našem poreklu i našem mestu u univerzumu.

7. Postoji realan rizik od unošenja konfuzije u umove naše dece oko toga šta su ubeđenja, verovanja, ideologije svake vrste, a šta ima veze sa naukom. Takođe, stav "svsve stvari su jednake", iako u jednom aspektu može izgledati pošteno i tolerantno, u svojoj suštini je poguban.

8. Kreacionizam sadrži veliki broj sasvim kontradiktornih aspekata. Ideja "inteligentnog oblikovanja" (engl. intelligent design), koja je poslednja doterana verzija kreacionizma, ne negira u potpunosti evoluciju. Međutim, ovaj koncept, predstavljen na mnogo dovitljiviji način, pokušava da svoj pristup prikazuje kao naučni, što je najveća opasnost.

9. Saziv Parlamenta neprekidno je ukazivao na suštinsku važnost nauke. Nauka je omogućila veliki napredak u kvalitetu života i uslova rada i veoma je važan faktor u ekonomskom, tehnološkom i socijalnom razvoju. Teorija evolucije nema nikakve veze sa božanskim otkrovenjem, ali je zasnovana na činjenicama.

10. Kreacionizam tvrdi da se zasniva na tačnosti naučnih principa. Međutim, baziran je na tri tipa metoda: potpuno dogmatskim potvrdama svojih stavova, izopačenom korišćenju naučnih tvrdnji (nekada ilustrovanim predivnim slikama) i podršci od strane manje ili više poznatih naučnika koji uglavnom nisu specijalizovani za ovu oblast. Na ove načine, kreacionisti se obrađuju ljudima van nauke ili nespecijalistima, kod kojih izazivaju sumnje i konfuziju.

11. Teorija evolucije ne može se samo biološke evolucije ljudske vrste i populacija organizama. Negiranje evolucije može imati ozbiljne posledice po razvoj ljudskih društava. Napredak u medicinskim istraživanjima i u uspešnoj borbi sa infektivnim bolestima kao što je SIDA, zasniva se u potpunosti na evolucionim principima. Ukoliko ne razumemo evolucione mehanizme, ne možemo biti svesni rizika od značajnog opadanja raznovrsnosti živog sveta i klimatskih promena.

12. Naš savremen svet zasniva se na dugačkoj istoriji civilizacije gde napredak nauke i tehnologije ima veliki značaj. Međutim, naučni pristup još uvek nije sasvim shvaćen u širim slojevima društva, što veoma ohrabruje porast svih tipova fundamentalizma i ekstremizma. Odbacivanje nauke predstavlja jednu od najozbiljnijih pretnji ljudskim i građanskim pravima.

13. Napadi na teoriju evolucije i njene zagovornike nastaju kroz formu religijskog ekstremizma koji je najviše povezan sa ekstremno desničarskim političkim pokretima. Samim tim, kreacionistički pokreti poseduju realnu političku snagu. Dosadašnje iskustvo govori nam da propagiranje kreacionizma vodi ka zameni demokratije teokratijom.

14. Predstavnici nekih savremenih monoteističkih religija, prihvatili su značajno ublažene stavove. Na primer, Papa Benedikt XVI i njegov prethodnik Papa Jovan-Pavle II, cene ulogu nauke u evoluciji i prihvatanstva i prepoznaju da je teorija evolucije življa od hipoteze.

15. Učenje u školama o svim fenomenima koji su povezani sa teorijom evolucije kao fundamentalnom naučnom teorijom, ključno je za budućnost naših društava i naše demokratije. Zbog toga, ovakav pristup u obrazovanju mora imati centralnu poziciju u školskim programima, a posebno u naučnim oblastima, sve dok, kao i svaka naučna teorija, izdrži strogu naučnu proveru. Evolucija je prisutna svuda, od posledica preterane upotrebe antibiotika koje podstiču evoluciju rezistentnih sojeva bakterija, do nekontrolisanog korišćenja pesticida koje dovodi do evolucionih promena insekata u pravcu rezistencije i prestanka efekata ovih hemikalija.

16. Savet Evrope naglašava značaj učenja o kulturi i religiji. U ime slobode mišljenja i izražavanja individualnog verovanja, kreacionističke ideje, kao i bilo koja teološka pozicija, mogu se prikazati kao dodatak kulturološkoj i religijskoj edukaciji, ali nikako ne mogu zahtevati pravo na naučni ugled.

17. Nauka ima nezamenljivu ulogu u formiranju intelektualne oštrine. Ona ne treba da objasni zbog čega stvari jesu, razume kako funkcionišu.

18. Istraživanje porasta uticaja kreacionizma pokazuju da su argumenti koje koristi kreacionizam protiv evolucije daleko ispod nivoa intelektualne rasprave. Ukoliko ne budemo oprezni, vrednosti na kojima počiva Savet Evrope biće direktno ugrožene od strane kreacionističkih fundamentalista. Uloga parlamentaraca Saveta Evrope jeste adekvatna reakcija pre nego što bude prekasno.

19. Zbog toga Parlamentarni Saziv apeluje na države koje su u njegovom sastavu, a posebno na nadležne za pitanja prosvete:

19.1. da odbrane i promovišu naučna saznanja;

19.2. da ojačaju učenje o osnovama naučnog pristupa, istoriji nauke, njenoj epistemologiji i metodologiji, uporedo sa obrazovanjem o ciljevima naučnog saznanja;

19.3. da preduzmu mere kako bi nauka u školama postala pristupačnija, atraktivnija i bliža realnoj problematiki savremenog sveta;

19.4. da se izvrsto odupru predavanju kreacionizma kao naučne oblasti, odnosno ravnopravno sa teorijom evolucije, i da se suprotstave prikazivanju kreacionističkih ideja u bilo kojoj oblasti koja nije religijska nastava;

19.5. da promovišu učenje teorije evolucije kao fundamentalne naučne teorije u programima nastave